

Bakgrunn for NVEs innstilling

Holtan kraftverk

Fauske kommune i Nordland fylke

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Tiltakshaver	Holtan Kraft AS
Referanse	201206302-22
Dato	17.02.2016
Notatnummer	KI-notat 7/2016
Ansvarlig	Gry Berg
Saksbehandler	Eline Nordseth Berg

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	3
Høring og distriktsbehandling	6
NVEs vurdering	13
NVEs konklusjon	18
Vedlegg	18

Sammendrag

Holtan Kraft AS søker om tillatelse etter vannressursloven § 8 og energiloven til bygging og drift av Holtan kraftverk i Fauske kommune, med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer.

Fra 01.01.10 er det fylkeskommunen som har fått delegert myndighet fra Olje- og energidepartementet til å fatte vedtak i saker der det er søkt om konsesjon til bygging av kraftverk med en installasjon under 1 MW. All forberedende saksbehandling gjennomføres av NVE, som gir innstilling til fylkeskommunen. Omsøkt tiltak er på 0,95 MW og NVE har derfor forberedt saken. Under følger NVEs innstilling til fylkeskommunen.

Kraftverket skal utnytte et fall i elva Korsåga på 295 m, fra inntaket på kote 345 til kraftstasjonen på kote 50. Elva har middelvannføring på 215 l/s og det er søkt om en minstevannføring på 12 l/s, det samme som alminnelig lavvannføring. Installert turbin vil ha en maksimal slukeevne på 400 l/s og en effekt på 0,95 MW som vil gi en gjennomsnittlig årlig energiproduksjon på 3,53 GWh. Inntaket planlegges som Coanda-inntak, og rørgata skal graves eller sprenges ned i sin helhet. Kraftstasjonen anlegges på en slette rett nord for grunneiers bolig.

Tiltaket er tidligere vurdert etter vannressursloven § 8, og tiltaket ble vurdert konsesjonspliktig i vedtak datert 19.05.10.

Fylkesmannen i Nordland har uttalt at de er skeptiske til konsesjon på bakgrunn av naturverdiene i området. Fauske kommune rår til konsesjon, under forutsetning om at tiltaket gjennomføres så skånsomt som mulig. Sametinget har ingen merknader til prosjektet. Når det gjelder å mate inn produksjonen fra et eventuelt Holtan kraftverk, så er det kapasitet på distribusjonsnettet, men ikke på regionalnettet før 2017.

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 3,5 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør små kraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene (2012-14) har NVE klarert om lag 1,8 TWh ny energi fra små kraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på små kraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

Nederste del av Korsåga renner gjennom en nordvestvendt bekkekløft med verdi B – regionalt viktig. Ved en realisering av Holtan kraftverk vil det kun gå minstevannføring i denne kløfta. Dette er en av to bekkekløfter med B-verdi i Fauske kommune som ikke har konsesjon til utbygging. En utbygging

av bekkekløfta i Korsåga vil være i strid med forvaltningsmålet for naturtyper i naturmangfoldloven § 4. Holtan kraftverk er plassert slik at det kan få konsekvenser både for landskapet og for friluftslivet. Etter NVEs vurdering vil ikke fordelene ved utbyggingen i form av 3,5 GWh/år i fornybar energiproduksjon overstige disse ulempene.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene ved bygging av Holtan kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt. NVE anbefaler at det ikke blir gitt konsesjon, etter vannressursloven § 8, til Holtan kraftverk.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Holtan Kraft AS, datert 18.08.14:

«Holtan Kraft AS ønsker å utnytte vannfallet i elva Korsåga i Fauske kommune i Nordland fylke, og søker herved om følgende tillatelser:

I Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til:

- Å bygge Holtan kraftverk

II Etter energiloven om tillatelse til:

- Bygging og drift av Holtan kraftverk, med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden.»

Holtan kraftverk, endelig omsøkte hoveddata

TILSIG

Nedbørfelt	km ²	3,1
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	6,8
Spesifikk avrenning	l/(s·km ²)	69,4
Middelvannføring	l/s	215
Alminnelig lavvannføring	l/s	12
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	17
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	12
Restvannføring	l/s	20

KRAFTVERK

Inntak	moh.	345
Avløp	moh.	50
Lengde på berørt elvestrekning	m	1300
Brutto fallhøyde	m	295
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,643
Slukeevne, maks	l/s	400
Minste driftsvannføring	l/s	20
Planlagt minstevannføring, sommer	l/s	12
Planlagt minstevannføring, vinter	l/s	12
Tilløpsrør, diameter	mm	500
Tilløpsrør, lengde	m	1250
Installert effekt, maks	MW	0,95
Brukstid	timer	3700

INNTAKSMAGASIN

Magasinvolument	mill. m ³	50
-----------------	----------------------	----

PRODUKSJON

Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	1,77
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	1,76
Produksjon, årlig middel	GWh	3,53

ØKONOMI

Utbyggingskostnad	mill.kr	12,78
Utbyggingspris	kr/kWh	3,62

Holtan kraftverk, elektriske anlegg**GENERATOR**

Ytelse	MVA	0,95
Spenning	kV	0,69

TRANSFORMATOR

Ytelse	MVA	1
Omsetning	kV/kV	22/0,69

NETTILKNYTNING

Lengde	m	100
Nominell spenning	kV	22
		Jordkabel

Om søker

Holtan Kraft AS eies av fallrettighetseierne Bjørn Roger Holtan, Kjell Magne Holtan og Frank Raymond Holtan. I tillegg eier Minikraft AS en mindre andel av selskapet.

Beskrivelse av området

Korsåga ligger i Fauske kommune, 8 kilometer nord for kommunesenteret. Elva er en del av vassdragsområdet Fagerbakkvassdraget og Laksåga/Sørfolda og drenerer et nedbørfelt på 3,1 km² ved det planlagte inntaket.

Inntaket er planlagt rett under tregrensen. Der fins spredte forekomster av vierkratt og fjellbjørkeskog, og det ligger en del svaberg i dagen rundt inntaksplasseringen. Den berørte elvestrekningen renner nedover ei bratt li med en del stryk og noen større fosser. Nedstrøms inntaket renner elva inn i tettere barskog, og krysses flere steder av skogsbilvei/traktorvei. Omtrent på kote 120 er det en gammel inntaksdam til drikkevann, og nedstrøms denne renner elva i en bekkekløftformasjon.

Området er betydelig påvirket av mennesker. I tillegg til de nevnte veiene som krysser vassdraget, krysses det også av en kraftlinje. Det drives skogbruk i området og alpinsenteret Holtanlia ligger omtrent én kilometer lenger sør i samme li. Ovenfor inntaket ligger ei hytte, mens kraftstasjonen planlegges plassert rett ved gården Holtan.

Teknisk plan*Inntak*

Inntaket planlegges med Coanda-rist. Dammen blir omtrent tre meter bred og to meter høy. Det er ganske flatt der inntaket er tenkt plassert, og det trengs en større samleikum i forbindelse med Coanda-rista. Denne må mest sannsynlig sprenges ut.

Vannvei

Rørgata skal sprenges eller graves ned i sin helhet, og blir omtrent 1250 meter lang. Rett ut fra inntaket ligger det en del svaberg i dagen, og på befaring 30.06.15 ble det diskutert og avgjort at rørgata heller burde legges i en naturlig grøft noen meter nord for opprinnelig trasé.

Søknaden oppgir at det er noe usikkert hvor mye sprengning som må foretas nedover mot kraftstasjonen, men at det fins rikelig med løsmasser til å arrondere rundt røret. Røret vil også delvis legges i eksisterende skogsbilvei.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen skal anlegges på en slette rett nedstrøms den nevnte bekkekløfta. Dette er noen hundre meter fra våningshuset på Holtan. Sletta består i hovedsak av eng og beiteterrang, og det antas at man slipper sprengning i forbindelse med kraftstasjonen. Kraftstasjonsbygget med parkeringsplass anslås å beslaglegge 300 m².

En Pelton-turbin vil bli installert med en effekt på 0,95 MW og maksimal slukeevne på 400 l/s. Minste driftsvannføring er 20 l/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 12 l/s hele året. Ved vannføringer under 32 l/s vil alt vannet gå i elva. Generatoren får en ytelse på 0,95 MVA og spenning på 690 kV. Transformatoren skal ha en ytelse på 1 MW og med omsetning på 690 kV/22 kV.

Nettilknytning

Kraftverket skal kobles på eksisterende kraftlinje med en 100 meter lang jordkabel. Fauske Lysverk AS har oppgitt at det er kapasitet i distribusjonsnettet, mens Nordlandsnett informerer om at produksjon fra Holtan kraftverk tidligst kan tas inn på regionalnettet i 2017.

Veier

Det skal anlegges ny, permanent vei opp til inntaket fra den eksisterende skogsbilveien. Den nye veien vil anlegges i rørgatetraseen og få en bredde på tre meter og en lengde på 830 meter. I tillegg skal det bygges vei til kraftstasjonen med avkjørsel fra den gamle skogsbilvei. Denne blir 10 meter lang og tre meter bred.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Området ligger i LNF-A-område, og det må søkes om dispensasjon fra kommuneplanen for å gjennomføre tiltaket.

Fylkesvise planer for småkraftverk

Regional plan for små vannkraftverk i Nordland omhandler blant annet området for tiltaket. Korsåga er ikke vurdert spesielt i planen. Ifølge kartgrunnlaget i planen er det ingen registrerte verdier i tiltaksområdet innen temaene utvalgte naturtyper, fiske, landskapsverdier, fjordlandskap, kulturmiljø og friluftsliv. Nærmeste vernede vassdrag er Valnesfjordvassdraget.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 30.06.15 sammen med representanter for søkeren, kommunen og fylkeskommunen. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

NVE har mottatt følgende kommentarer til søknaden:

Fauske kommune har uttalt følgende i brev av 02.10.15:

« ...

Saksbehandlers vurdering:

Landskapsverdien i form av synlige stryk eller foss er begrenset da elva er mye skjult av skog. I flomperioden er den godt synlig.

Den har liten verdi som fiskeelv.

Områdets verdi som friluftslivsområde er begrenset. Øvre del hvor demningen er planlagt etablert er i nærheten av Finneidfjellet som er et mye brukt turområde vinter og sommer. Finneidfjellet er også klassifisert som et svært viktig friluftslivsområde i friluftslivkartleggingen. Utbyggingen vil ikke berøre dette området. Det positive er bygging av vei til inntaket som vil føre til lettere adkomst til fjellområdene.

Rådmannen vurderer at etablering av minikraftverk i Korsåga ikke har vesentlig negative konsekvenser for de forhold som er vurdert og anbefaler at tiltaket gis konsesjon.

Planstatus på området er LNF-A. Rådmannen har i tidligere søknader om småkraftverk som ligger i LNF-område vurdert anlegg til småkraftverk som stedbunden næring og krever dermed ikke behandling etter plan- og bygningsloven.

...

Vedtak

Konsesjon anbefales på følgende vilkår:

- *Inngrepsområder må revegeteres med stedlige masse og røtter for å bevare så mye som mulig av den opprinnelige tre- og buskvegetasjon langs elva.*
- *Samtlige terrenginngrep skal utføres og avsluttes på en mest mulig skånsom måte, slik at lokalt biologisk mangfold blir ivaretatt.*
- *Veier, traseer og anleggs/riggområder må avgrenses til så lite og smalt som mulig. Unngå store skjæringer og fyllinger.*
- *Arkitektonisk utforming av stasjonen må mest mulig være tilpasset terreng og omgivelser, slik at bygningen glir mest mulig inn i omgivelsene rundt.*
- *Toppflaten på demningen søkes å utforme på en slik måte at det er trygt å gå over når det ikke er overløp i flom.*
- *Veien til inntaket blir åpen for allmennheten.»*

Fylkesmannen i Nordland har uttalt følgende i brev av 03.10.14:

« ...

Fylkesmannens vurdering

Naturverdier

Det aktuelle influensområdet består ifølge NGUs berggrunnskart hovedsakelig av glimmerskifer og glimmergneis. Både oppstrøms inntaket og fra kraftstasjonen og nedstrøms finnes det mer kalkholdig grunn. Kraftstasjonsområdet består av kalkspatmarmor. Nedre del har et tynt dekke av hav- og fjordavsetning og strandavsetninger over berggrunnen.

Representative deler av elveløpet mellom kote 45 og 380 ble befart av Ecofact i september 2009. Ikke alle deler av elva var tilgjengelige. Ecofact avdekket en viktig bekkekløft (B-verdi) i Korsåga, jf. rapport 181-2012. Det ble ikke registrert prioriterte, truede eller nær truede arter i influensområdet.

*Naturtypen «Bekkekløft og bergvegg» er avdekket i nedre halvdel av den berørte elvestrekningen. Den regionalt sjeldne rundgittermose (*Cinclidium subrotundum*) ble registrert her. Rundgittermose er fra tidligere kun kjent fra to registreringer i Nordland. Forekomstene er kun angitt på kommunenivå, nærmere bestemt Rana og Fauske kommuner. Også i de øvrige nordlige fylkene forekommer arten spredt.*

*Bekkekløften har godt utviklet forekomst av mose- og lavflora, men med lite potensiale for rødlistede arter innen lav og moser. Gråkantet oransjelav (*Caloplaca cerina*) ble funnet her. Dette er en art som først og fremst vokser på osp (rikkbarkstrær), men som kan finnes på moser på baserikt berg.*

Det er et lite potensiale for at kløfta kan ha interessant arter av moser, herunder rødlistede arter. Ecofact vurderer at Korsåga i enkelte partier produserer nok luftfuktighet i bekkekløfta til at det dannes en epifyttisk lavflora som er knyttet til luftfuktigheten. Totalt vurderes lavdiversiteten å være liten.

Etter naturmangfoldloven § 20 skal tiltakets samlede virkninger på naturmangfoldet vurderes ut fra den samlede belastningen disse er eller vil bli utsatt for. Alle inngrep som endrer fuktighets- og lysforholdene i forekomstene av naturtypen er en trussel for mangfoldet. Intakte kløfter på kalkgrunn nedenfor skoggrensen med en elv som skaper stabil og høy luftfuktighet er sjeldent forekommende. Bekkekløften i Korsåga utgjør en av i alt tre kjente forekomster av naturtypen i Fauske kommune. Valffarjohka danner en viktig bekkekløft (B-område), mens kløfta i Galmmejáhkå er av lokal verdi (C-område). Reduksjon i vannføringen vil medføre reduksjon av fuktsonene i bekkekløften, og fraføringen av vann vil i betydelig grad forlenge varigheten av tørke i denne naturtypen. Dette vil igjen kunne medføre endringer i vegetasjonstypen og artssammensetningen i kløfta.

Området er pr. i dag betydelig påvirket av mennesker. Det går en skogsbilvei på vestsiden av Korsåga. Området bærer preg av at det er tatt ut skog og skogen er noe beitepåvirket. Korsåga er regulert med en inntaksdam til drikkevann i midtre del av influensområdet (ca. kote 120). Det er dannet et inntaksmagasin ovenfor, men det er ikke drift i vannverket. Nedre del av bekkekløftutformingen hadde trolig vesentlig bedre miljøbetingelser før etableringen av inntaksmagasinet.

Reduksjon av vannføringen vil sannsynligvis i stor grad ødelegge naturtypeforekomsten, noe som igjen vil ha store konsekvenser for utbredelsen og tilstanden av naturtypen både på kommunalt og regionalt nivå. Utbygging som omsøkt vil kunne vanskeliggjøre oppnåelse av forvaltningsmålet i naturmangfoldloven § 4 på lokalt nivå.

På bakgrunn av det forannevnte vurderer Fylkesmannen, i likhet med Ecofact, de negative konsekvenser for naturmangfoldet som middels. Til tross for eksisterende påvirkning av vassdraget, vurderes naturmangfoldet å være av såpass stor verdi at Fylkesmannen er kritisk til konsesjon for omsøkte utbygging.

Landskap

Området innehar ingen særskilte landskapsverdier og landskapet må ansees som typisk for området. Redusert vannføring vil i den øvre delen være forholdsvis godt synlig fra andre siden av Fauskeidet. Utover dette synes de visuelle virkningene å være forholdsvis beskjedne.

Friluftsliv

Fylkesmannen er ikke kjent med at området rundt Korsåga er spesielt viktig for friluftsliv.

Reindrift

Det omsøkte vannkraftverket er lokalisert i Duokta reinbeitedistrikt som strekker seg over store deler av Bodø, Fauske og Sørfold kommune. Til sammen har distriktet et beiteareal på 2062 km². Distriktet har tre siidaandeler, og øvre reintall i vårflokk er satt til 900.

Tiltaksområdet brukes primært til høst/vinter- og vinterbeiter. Reindriftslovens § 19 fastslår at reindrifta har beiterett i fjellet og annen utmarksstrekning, og beiteretten gjelder hele året. Det er også flyttleier og oppsamlingsplasser i området. Flyttleier har et spesielt vern etter lov om reindrift § 22, og er ikke lov å stenge.

Duokta reinbeitedistrikt er fra før sterkt berørt av moderne menneskelige inngrep. Særlig i den delen av distriktet som ligger i Sørfold kommune (nord og øst for Holtan minikraftverk) er det flere vannkraftverk, hvor Siso utgjør den største utbyggingen.

Bit-for-bit-utbygging er en generell utfordring for reindrifta, og den samlede inngrepsbelastningen over tid begrenser reindriftenes bærekraft. Vannkraftutbygginger, kraftlinjer, veger, jernbane, mineralutvinning, hyttefelt og andre typer inngrep har redusert beitearealene og har medført driftsmessige utfordringer. Hver for seg beslaglegger nye inngrep beiteareal og gir negative konsekvenser for reindrift lokalt. Samlet sett fører flere inngrep til at reinbeitedistriktet stykkes opp slik at det blir færre sammenhengende arealer uten forstyrrelser og inngrep. Moderne inngrep i naturen har over tid ført til at tradisjonell reindrift er vanskeliggjort.

Reinens naturlige beite- og trekkmonster endrer seg også dersom det er mye aktivitet og utbygging i ett område. Det betyr igjen at andre områder brukes mer intensivt og må beites hardere. Anleggsdrift fører til at dyrene unnviker områdene, og dette er noe som kan prege dyrene i lang tid også etter at anleggsdriften er avsluttet.

Det er allerede eksisterende inngrep i området, og de nye planlagt inngrepene begrenser seg til en forholdsvis liten vanndemning og en nedgravd rørtrasé. Rørtraseen planlegges også

brukt som adkomstvei til inntak. Rørtrasé og adkomstvei planlegges på sørsiden av Korsåga, og vil dermed ikke berøre flyttleia som er på nordsiden av elva.

Fylkesmannen vurderer at Holtan minikraftverk ikke i vesentlig grad medvirker til den samlede belastningen for reinbeitedistriktet. Dersom det gis konsesjon til tiltaket, ber Fylkesmannen om at anleggsperiode avklares med reinbeitedistriktet, slik at eventuelle negative konsekvenser for reindrifta unngås.»

Nordland fylkeskommune har uttalt følgende i brev av 16.10.14:

« ...

Fylkeskommunen har siden 1. januar 2010 hatt konsesjonsmyndighet for mini- og mikrokraftverk inntil 1 MW. NVE styrer prosessen fram mot konsesjonsvedtak og gir sin innstilling til fylkeskommunene. Fylkesrådet vil så avgjøre om tiltaket får konsesjon eller ikke.

Fylkeskommunen er ikke høringspart i NVEs forberedende behandling, men vil på oppfordring fra NVE bidra med faglig informasjon innenfor egne ansvarsområder.

Saksopplysninger

Friluftsliv

Ifølge friluftslivskartleggingen i Salten, vil planlagt inntak til kraftverket ligge på grensen til det svært viktige friluftsområdet Finneidfjellet i områdekategori marka. Området beskrives med egenskapene lysløype, tursti, gapahuker, trimkasse flere steder, stier og bærplukking.

...

Landskapskartleggingen for Nordland (2014, foreløpig utredning)

Kartleggingen viser at øvre del av tiltaksområdet er en del av landskapsområde småkupert lågfjellslandskap av liten verdi. Landskapsområdet har få inngrep. Ifølge kartleggingen er 200 landskapsområder i Nordland fylke karakterisert som småkupert lågfjellslandskap.

Nedre del av tiltaksområdet ligger i landskapsområde inndeling kystslette m/ myr, infrastruktur og jordbruk av stor verdi. Landskapsområdet er preget av inngrep. Ifølge kartleggingen er 11 landskapsområder i Nordland fylke karakterisert som kystslette m/ myr, infrastruktur og jordbruk av stor verdi.

Kulturminner

Tiltaket berører ikke kjente, automatisk fredete kulturminner eller nyere tids kulturminner (herunder krigsminner) av regional/nasjonal verdi som fylkeskommunen er delegert forvaltningsansvar for.

...»

Sametinget har uttalt følgende i brev av 24.09.14:

«Vi viser til Deres brev av 4.9.2014.

Etter vår vurdering av beliggenhet, omfang og ellers kjente forhold kan vi ikke se at det er fare for at det omsøkte tiltaket kommer i konflikt med automatisk fredete samiske kulturminner. Sametinget er derfor ingen spesielle kulturminnefaglige merknader til omsøkte bygging av Holtan kraftverk i Fauske kommune. Det vises i denne anledning også til vedlagte kopi av Sametingets brev datert 7.4.2014 til Minikraft AS.

Skulle det likevel under arbeid i marken oppdages gjenstander eller andre strukturer/spor som viser eldre aktivitet i området, må arbeidet stanses og melding sendes Sametinget omgående, jf. lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner (kml.) § 8 annet ledd. Vi forutsetter at dette pålegg formidles videre til dem som skal utføre arbeidet i marken.

Vi minner om at alle samiske kulturminner eldre enn 100 år er automatisk fredet ifølge kml. § 4 annet ledd. Samiske kulturminner kan for eksempel være bygninger, hustufter, gammetufter, teltboplasser (synlig som steinsatt ildsted), ulike typer anlegg brukt ved jakt, fangst, fiske, reindrift eller husdyrhold, graver, offerplasser eller steder det knytter seg sagn til. Denne oppregningen er heller på ingen måte uttømmende. Mange av disse er fortsatt ikke funnet og registrert av kulturminnevernet. Det er ikke tillatt å skade eller skjemme fredet kulturminne, eller sikringssonen på 5 meter rundt kulturminnet, jf. kml. §§ 3 og 6.»

Nordlandsnett AS (NOR) har uttalt følgende i brev av 01.10.14:

«...

Midtre Nordland er per i dag et område med et betydelig overskudd av kraft og det er ikke kapasitet til å ta imot ny produksjon. Flaskehalsene som er av betydning for Holtan kraftverk ligger i transformeringen mellom regional- og sentralnettet i Salten trafostasjon (Statnett) samt på linje Sjønstå-Valljord i regionalnettet. For å utbedre disse flaskehalsene planlegger Statnett å bygge en ny Salten transformatorstasjon, mens NOR skal bygge om linjen Sjønstå-Valljord til en linje Sjønstå-Salten transformatorstasjon og en linje Fauske-Valljord. I henhold til Statnett sin oppdaterte investeringsplan forventer man rettskraftig konsesjon på nye Salten transformatorstasjon i løpet av 2015. Etter at rettskraftig konsesjon er gitt vil stasjonen ha en byggetid på 2-3 år. Ombyggingen av linjen Sjønstå-Valljord er konsesjonssøkt og er planlagt ferdigstilt samtidig med Salten transformatorstasjon.

Dette betyr at Holtan kraftverk ikke kan mate inn i nettet før nevnte flaskehalsene er utbedret.»

Fauske Lysverk AS har uttalt følgende i brev av 01.10.14:

«...

Tilknytning kan skje via egen produksjonsradial til Fauske Lysverk 22 kV distribusjonsluftledningsanlegg. Vilkår om nettilknytning for dette anlegget bes derfor tatt opp med Fauske Lysverk.

...»

Søkers kommentarer til høringsuttalelsene

Søker har kommentert følgende i brev av 06.03.15:

«...

Sametinget datert 24.09.2014

Utbygger er klar over sine forpliktelser om varsling, og har ingen kommentarer ut over dette.

Nordlandsnett AS og Fauske Lysverk AS

Utbygger er klar over begrensningene i overordnet nett, og vil forholde seg til dette, og være i en dialog med Fauske Lysverk i forbindelse med planlegging av anleggsstart, for å unngå bygging før man kan mate inn på nett.

Fylkesmannen i Nordland datert 03.10.2014

Det er ikke registrert prioriterte, truede eller nær truede arter i influensområdet. Det er i bekkeløstene lite potensial for rødlistede arter innen lav og mose, og totalt sett er lavdiversiteten å være liten.

De negative konsekvensene er av Fylkesmannen og Ecofact vurdert til middels negativ.

De visuelle virkningene vil være beskjedne.

Utbygger mener at med pålagte minstevannføring i vassdraget og overløp i flomperioder, vil være tilstrekkelig til at de negative innvirkningene ved dette tiltaket ikke vil være større enn fordelene tiltaket vil gjøre for lokalt næringsliv og grunneierne/fallrettighetshaverne i området.

Fauske kommune datert 26.09.2014

Rådmannen mener tiltaket ikke har vesentlige negative konsekvenser og anbefaler at tiltaket gis konsesjon.

Utbygger er innforstått med vilkårene til rådmannen, men har en kommentar til bruk av veg. Det er ikke planer om at vegen skal være åpen for allmenn ferdsel med kjøretøy, og vil derfor stenges med bom, men kan selvfølgelig benyttes til fots.

Nordland fylkeskommune

Utbygger er enig i at tiltaksområdet ligger i nærheten av friluftsområdet Finneidfjellet. Dersom man ser på plasseringen av inntaket, så vil dette ligge fremme på kanten av fjellet, og dette vil være nedenfor det området som normalt sett benyttes til friluftsmål. Utbygger mener derfor at tiltaket ikke vil forringe friluftsopplevelsene i dette området.

Måten inntaket er planlagt på med Coandarist, vil gjøre at inntaksdammen ikke vil bli ruvende, og derfor føye seg godt inn i terrenget. Man vil gjennom miljøplanen for tiltaket finne gode løsninger for at anlegget skal være minst mulig synlig, noe som er av alles interesse.

Oppsummering

Utbygger mener at tiltaket er viktig for utnyttelse av eiendommene, og har derfor investert i et grundig forprosjekt. Selskap eies og drives med majoritet fra grunneierne i området, og familiene deres, og vil være gunstig for bosettingen og næringsvirksomheten i området. Utbygger mener derfor at de negative konsekvensene ved tiltaket er vesentlig mindre enn de positive virkningene ved tiltaket, og at det derfor gis konsesjon til utbyggingen.»

NVEs vurdering

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Kraftverket utnytter et nedbørfelt på 3,1 km² ved inntaket og middelvannføringen er beregnet til 0,215 m³/s. Effektiv innsjøprosent er på 0,1 % og nedbørfeltet har en snaufjellandel på 48,3 %. Avrenningen er relativt stabil fra år til år med dominerende vårflommer, men høy vannføring også på høsten. Laveste vannføring opptrer gjerne om vinteren og sent på sommeren. 5-persentilen sommer og vinter er beregnet til henholdsvis 17 og 12 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 12 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 400 l/s og minste driftsvannføring 20 l/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 12 l/s hele året.

NVE har ikke kontrollert det hydrologiske grunnlaget i søknaden. Alle beregninger på basis av andre målte vassdrag vil ved skalering til det aktuelle vassdraget være beheftet med feilkilder. Dersom spesifikt normalavløp er beregnet med bakgrunn i NVEs avrenningskart, vil vi påpeke at disse har en usikkerhet på +/- 20 % og at usikkerheten øker for små nedbørfelt.

Med en maksimal slukeevne tilsvarende 186 % av middelvannføringen og foreslått minstevannføring på 12 l/s hele året, vil dette gi en restvannføring på ca. 37 l/s rett nedstrøms inntaket som et gjennomsnitt over året. Det meste av dette vil komme i flomperioder. De store flomvannføringene blir i liten grad påvirket av utbyggingen. Ifølge søknaden vil det være overløp over dammen 45 dager i et middels vått år. I 38 dager vil vannføringen være under summen av minste driftsvannføring og minstevannføring og derfor for liten til at det kan produseres kraft, slik at kraftstasjonen må stoppe og hele tilsiget slippes forbi inntaket. Tilsiget fra restfeltet vil i gjennomsnitt bidra med 20 l/s ved kraftstasjonen.

Produksjon og kostnader

NVE har ikke kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Fordi de hydrologiske beregningene er beheftet med usikkerhet, vil også produksjonsestimatet være det. Usikkerheten ved beregninger fra NVEs avrenningskart øker ved små nedbørfelt, som i dette prosjektet.

Søker oppgir en utbyggingspris på 3,62 kr/kWh, som ansees som vanlig sammenliknet med andre vannkraftverk av samme størrelse.

Naturmangfold

Naturtyper

Biologisk mangfold (BM)-rapporten som er utført i forbindelse med konsesjonssøknaden for Holtan kraftverk er gjennomført av Ecofact. Rapporten opplyser om at det tidligere ikke var avgrenset noen naturtypelokaliteter i influensområdet. Imidlertid ga utredningen grunnlag for å avgrense en bekkekløftlokalitet med fossesprøytsone i influensområdet. Området langs Korsåga har i utgangspunktet høy luftfuktighet på grunn av elva, og det er i større eller mindre grad kløftformasjoner langs elveløpet. Den best utviklede kløftformasjonen er lokalisert nedenfor den gamle drikkevannsdammen, hvor også fossesprøytsone er avgrenset. Bekkekløfta ligger nordvestvendt, noe som bidrar til å holde på fuktigheten i kløfta. Bekkekløfta med fossesprøytsone i Korsåga er gitt verdien B – regionalt viktig, på grunnlag av den godt utviklede forekomsten av moser og lav. Det er derimot lite potensiale for å finne rødlistede arter, ifølge Ecofact. Ecofact tilrår å la lokaliteten forbli upåvirket for å skåne naturverdiene.

Norge har et internasjonalt ansvar for bekkekløfter, fordi naturtypen forekommer mest her til lands. Grunnen til at naturtypen er viktig er at den er leveområde for en rekke spesialiserte arter av planter, sopp og dyr. Trange daler og gjel har lite direkte solinnstråling og miljøet blir mer fuktig enn området rundt. Truslene mot naturtypen er alle inngrep som gjør det lysere og tørrere i kløfta. Naturtypen regnes som livskraftig i rødliste for naturtyper (2011).

I Bekkekløftprosjektet er det tatt med to bekkekløfter fra Fauske kommune, Botnåga og Stigåga. De ble gitt verdiene 2 og 3, henholdsvis, på en skala fra 0 til 6. Dette tilsvarer C- og B-verdi. I tillegg er det registrert to bekkekløfter i forbindelse med småkraftpakke Fauske som ble vurdert av NVE i 2015. Bekkekløftene i forbindelse med Valffarjohka og Galbmejohka kraftverk har henholdsvis B- og C-verdi. I vedtakene som ble gjort i forbindelse med småkraftpakke Fauske, ble det gitt konsesjon til å bygge ut Valffarjohka kraftverk, mens Galbmejohka kraftverk fikk avslag (se KSK-notat nr. 58/2015 og 59/2015). Med vedtakene i småkraftpakke Fauske er det gitt konsesjon til å bygge ut 1/3 av bekkekløftene i Fauske med B-verdi.

Bekkekløftene i Stigåga og Korsåga har ganske lik vegetasjonssammensetning, men Stigåga kan virke litt rikere med flere innslag og eldre trær. Korsåga er fuktigere, mens Stigåga er tørrere, med mye av verdien knyttet til skogen rundt. Luftfuktighet bidrar til epifyttisk lavflora i Korsåga, dette gjelder ikke i Stigåga. Korsåga har fossesprøytsone, ikke Stigåga. Området med bekkekløfta i Botnåga er registrert i NVE-atlas som småkraftpotensial (3 kr/kWh). Botnåga er sørøstvendt og har fossesprøytsone med B-verdig og middels potensial for sjeldne og trua arter. Det er flommark- og gråor-heggeskog med B-verdi tilknyttet bekkekløfta i Botnåga. Bekkekløfta i Galbmejohka er i større grad preget av fossesprøytsoner enn de andre bekkekløftene i Fauske. Denne sammenlikningen viser at de gjenværende bekkekløftene i Fauske kommune er svært forskjellige. For å opprettholde det biologiske mangfoldet er det vesentlig å beholde de bekkekløftene som er igjen.

Vedtaket for utbygging av Valffarjohka kraftverk er påklaget og sendt til Olje- og energidepartementet. I vurderingen av Holtan kraftverk er det lagt til grunn at Valffarjohka kraftverk har konsesjon.

NVE mener at ytterligere utbygging av bekkekløfter i Fauske ikke bidrar til å opprettholde det biologiske mangfoldet i kommunen.

Utbygging av Holtan kraftverk vil gi betydelig redusert vannføring gjennom bekkekløften, noe som vil påvirke naturtypen og artsmangfoldet i bekkekløften. NVE mener at det må slippes ei betydelig større minstevannføring enn omsøkt for å ivareta disse verdiene, noe som igjen vil føre til en reduksjon i kraftproduksjon. NVEs vurdering er at bekkekløfta i Korsåga ikke bør bygges ut. Dette vil på best mulig måte bevare denne naturtypen og det tilhørende biologiske mangfoldet i Fauske kommune. Selv om BM-rapporten fastslår at potensialet for rødlistede arter er lite, mener NVE at artsmangfoldet, orienteringen til bekkekløfta og det faktum at bekkekløfta i Korsåga er en av to i Fauske med verdi B som ikke har konsesjon til kraftutbygging, gjør at kløfta bør forbli upåvirket.

Arter

I bekkekløfta ble det registrert rundgittermose som bare er registrert to ganger tidligere i Nordland. Andre typiske lavararter som gråkantet oransjelav og kronbrunbeger ble også registrert. Som nevnt ansees ikke bekkekløfta for å ha stort potensiale for å være levested for rødlistede arter.

BM-rapporten melder at registrering av fugl er lite grundig i området, det samme gjelder vilt. Rapporten antar at det kan finnes både fjellrype (over skoggrensa) og lirype i området. Både lirype og

fjellrype er rødlistet (NT) i Norsk rødliste for arter 2015. Lia nedenfor inntaket antas også å kunne være levested for orrfugl. Området er ikke egnet for fossefall.

Det er stor tetthet av elg som bruker området både til trekk og beite. Gaupe (rødlistet som sterkt truet - EN) er registrert som streifdyr (Artskart, 28.10.15).

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om Holtan kraftverk legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 samt forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, BM-rapporten, høringsuttalelser, samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart (28.10.15). Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jamfør naturmangfoldloven § 8.

I influensområdet til Holtan kraftverk finnes det en bekkekløft med fossesprøytsone med verdi B – regionalt viktig. En eventuell utbygging av Korsåga vil etter NVEs mening være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer gitt i naturmangfoldloven § 4 og forvaltningsmålet for arter gitt i § 5. Bekkekløfta vil bli sterkt påvirket av redusert vassføring. Det er få avbøtende tiltak å sette inn, annet enn en betydelig økning i minstevannføring, og avslag på søknaden vil etter NVE sin mening best ivareta bekkekløften og dens økologiske funksjon, jf. §§ 4 og 5.

NVE har også sett påvirkningen fra Holtan kraftverk i sammenheng med andre påvirkninger på naturtypene, artene og økosystemet. Det er få andre bekkekløfter i Fauske kommune, hvor en av tre med verdi B er gitt konsesjon til utbygging. Den samlede belastning på økosystemet og naturmangfoldet er dermed blitt vurdert, jamfør naturmangfoldloven § 10. Den samlede belastningen anses som så stor at den blir avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) ikke skal tillegges særlig vekt.

Friluftsliv

Inntaket til Holtan kraftverk er plassert helt i utkanten av Finneidfjell friluftsområde, et bynært friluftslivsområde som er vurdert som svært viktig, ifølge Naturbase. Området er beskrevet som et svært hyppig brukt område med svært stort potensiale utover dagens bruk. Området er også lett tilgjengelig for allmennheten. Fauske kommune uttaler at Finneidfjell er et godt brukt friluftsområde både sommer og vinter og anerkjenner områdets verdi. Det samme gjelder Fylkesmannen i Nordland. Kommunen mener at Holtan kraftverk ikke vil berøre friluftsområdet i særlig grad, noe NVE er delvis uenig i. En utbygging i området vil hindre at områdets fulle potensiale blir oppfylt. Området vil også bruke lang tid på å revegeteres, da det ligger rett over tregrensen.

Fordi det er flere vannkraftutbygginger i Fauske og nabokommunen i nord, Sørfold, og nylig også gitt konsesjon til ytterligere tre småkraftverk i Sulitjelmadalene (se KSK-notat nr. 53), blir det desto viktigere å beholde området med Finneidfjell uberørt av kraftverksutbygging. Av samme grunn mener

NVE at Finneidfjell øker i verdi som friluftsområde. Store deler av friluftsområdet er også kartlagt som inngrepsfritt, dermed utgjør Finneidfjell, pluss store områder lenger øst, et stort område preget av urørthet.

Holtan kraftverk er lokalisert så vidt innenfor Finneidfjells grenser, og NVE mener at utbyggingen vil påvirke området negativt, men vurderingen av friluftslivet er ikke avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Landskap

Tiltaket ligger i landskapsregion 32, fjordbygdene i Nordland og Troms, underregion Skjerstadfjorden. Landskapsregion 32 er kjennetegnet av et tydelig fjordtrau og strandflater med en viss kulturpåvirkning. I bakgrunnen ruver ofte store fjell, gjerne med innslag av små botnbreer. Vassdragene i regionen er oftest korte og uten høye fossefall, men enkelte fjorddaler har storslagne fosser. Kontrastene i landskapet er ofte store, og hellingen på skråningen varierer fra slake åsflater til stupbratte fjellsider. Ofte skjærer korte fjordarmer ut fra hovedfjorden, og fortsetter som dype u-daler inn i høyfjellet rundt. I områder med alpine former er stupbratte fjellsider og flåg vanlig. Som regel blir høydeforskjellen mellom sjøflate og fjelltopp større dess lenger fjordene trenger inn i landet. De omkransende landformene til disse lengste fjordene veksler fra mer rolige avrunda ås- eller lavfjellsformasjoner, som i underregionen Skjerstadfjorden, til mer alpint ville og opprevne tindepreg. Beskrivelsen er hentet fra «Nasjonalt referansesystem for landskap» (Puschmann 2005).

I «Regional plan om små vannkraftverk i Nordland» er Skjerstadfjorden gitt liten verdi innenfor tema fjordlandskap.

Området der tiltaket er planlagt er en relativt bred dal med runde åsformasjoner på hver side. Høydeforskjellen mellom dalbunn og Finneidfjell som ligger ovenfor lia Holtan kraftverk er planlagt i, er omtrent 450 m. Tregrensa i lia går litt nedenfor der inntaket til kraftverket er planlagt, det er ganske skrint i inntaksområdet.

Dette medfører at inntaksarrangementet til kraftverket kan bli synlig fra E6 og de andre veiene nede i Fauskeidet. NVEs erfaring tilsier at det må en del sprengning til for å få plassert inntakstanken som kreves ved et Coanda-inntak. Øvre del av rørgata må muligens også sprenges ned. Slik NVE ser det kan dette bli svært synlig fra Fauskeidet, noe som sees på som negativt. Inntaket er tenkt plassert der lia knekker innover mot fjellområdet, og en kan risikere at inntaket blir synlig også herfra, men dette er i hovedsak i anleggsperioden.

Det er allerede en skogsbilvei i Holtanlia der også rørgatetraseen skal gå, i tillegg til at Holtanlia alpinsenter ligger noen kilometer sørover. Søker har brukt argumentet med at alpinsenteret er bygd ut og allerede er et sår i landskapet. NVE er ikke av den oppfatning at dette nødvendigvis forsvarer å bygge ut enda et vertikalt belte i samme li. Olje- og energidepartementets retningslinjer for små vannkraftverk, tema landskap, sier blant annet at inngrep som er synlige og som etterlater sår i naturen bør unngås. Med en skånsomt anlagt og gjennomtenkt rørgatetrasé kan de fleste av de negative landskapsvirkningene unngås.

Reindrift

Fylkesmannen informerer om at utbyggingen av Korsåga ikke kommer i konflikt med flyttleia som ligger på nordsiden av elva. De påpeker at Duokta reinbeitedistrikt, som tiltaksområdet er en del av, er utsatt for bit-for-bit-utbygging, men dette gjelder i større grad områder nord og øst for Holtan. Fylkesmannen går ikke imot prosjektet på bakgrunn av reindrift.

Duokta reinbeitedistrikt har uttalt direkte til søker at de ikke har innvendinger til utbygging av Holtan kraftverk.

Med grunnlag i høringsuttalelsene ser ikke NVE at utbyggingen kommer i konflikt med reindrifta i området.

Kulturminner

Sametinget har opplyst at tiltaket ikke kommer i konflikt med automatisk fredete samiske kulturminner. Fylkeskommunen har opplyst det samme om automatisk fredete kulturminner. Søk i Kulturminnesøk (11.01.16) gir heller ingen registreringer av kulturminner i området.

NVE ser ikke på kulturminner som et konfliktfylt tema i dette prosjektet, men minner om meldeplikten, jf. kulturminneloven § 8.

Konsekvenser av kraftlinjer

Holtan kraftverk kobles på eksisterende kraftnett via en 100 meter lang jordkabel. Etter at området hvor kabelen graves ned er revegetert vil kabelen påvirke området rundt minimalt. I høringsuttalelsen fra Nordlandsnett AS påpeker de at Holtan ligger i en region med betydelig kraftoverskudd og at det ikke er mulig å ta inn Holtans produksjon på nett per dags dato. Dette er ikke avgjørende for konsesjonsspørsmålet, men det er et faktum at Holtan kraftverk tidligst kan mate inn på nettet i 2017, og dette forutsetter at de arbeidene Nordlandsnett AS nevner i høringsuttalelsene er utført innen den tid.

Samfunnsmessige fordeler

En eventuell utbygging av Holtan kraftverk vil gi 3,53 GWh i et gjennomsnittså. Små kraftverk bidrar i den politiske satsingen på fornybar energi. Det omsøkte tiltaket vil gi inntekter til søker og grunneier og generere skatteinntekter. Videre vil Holtan kraftverk styrke næringsgrunnlaget i området og vil dermed kunne bidra til å opprettholde lokal bosetning.

Samlet sett er ulempene for hovedsakelig biologisk mangfold, men også friluftsliv og landskap, relativt store ved utbyggingen av Holtan kraftverk.

Oppsummering

Nederste del av Korsåga renner gjennom en nordvestvendt bekkekløft med verdi B – regionalt viktig. Ved en realisering av Holtan kraftverk vil det kun gå minstevannføring i denne kløfta. Dette er en av to bekkekløfter med B-verdi i Fauske kommune som ikke har konsesjon til utbygging. En utbygging av bekkekløfta i Korsåga vil være i strid med forvaltningsmålet i naturmangfoldloven § 4. Holtan kraftverk er plassert slik at det kan få konsekvenser både for landskapet og for friluftslivet. Etter NVEs vurdering vil ikke de positive sidene ved en utbygging i form av 3,5 GWh/år i fornybar energiproduksjon overstige disse ulempene.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene ved bygging av Holtan kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt. NVE anbefaler at det ikke blir gitt konsesjon, etter vannressursloven § 8, til Holtan kraftverk.

Øvrige forhold som er tatt opp av høringspartene gjelder i større grad krav til vilkår og avbøtende tiltak eller andre forhold som ikke er av betydning for vår konklusjon. Grunnet avslaget er ikke disse drøftet her.

Vedlegg

Kart over utbyggingsområdet

